TÖVBE

Tövbe Etmenin Hakikati

Tövbe etmek; ilim ve durumdur. Fiil ve ilim; durum nedenidir. Ve durum da fiil nedenidir.

İlim ile kast olunan şey şudur: İnsanın günahın zararlı olduğunu anlamasına, onun yok edici bir zehir olduğunu bilmesine, ebedi hayat için bir tehdit olduğunu, kulun mahbup ile buluşmasına engel oluşturduğunu ve sonsuz mutluluğa ulaşmak için bir sorun olduğunu anlamasına denir.

İlimden sonra insanda bir durum ortaya çıkar. Yani bilgilenmeyle birlikte mahbubu yitirmesinden dolayı insanın kalbinde bir sızı meydana gelir. Çünkü insan kalbi, mahbubunu yitirdiğini sezince çok üzülür.

Kalbe ait olan sızı ve üzüntüden sonra, irade ve azim adında başka bir durum ortaya çıkar. **İrade** şuna denir: Yapmış olduğu günahları terk etmeye, mahbubunu elinden alan günahları ömrünün sonuna kadar yapmamaya ve telafisi mümkün ise geçmişi telafi etmeye denir.

Tövbe Etmenin Farz Oluşu ve Değeri

Akıl ve şeri bakımdan, insanın, bedenini tehlikeye atan hastalıklara karşı kendini korumasının farz olduğu konusunda şüphe olmaması gerekir.

Dolayısıyla, sonsuz hayatı tehdit eden yok edici günahlar, yanlışlar ve hatalardan uzak kalması daha öncelikli bir farzdır.

Yüce Allah şöyle buyurmaktadır:

[Ey iman edenler! Allah'a toplu olarak tövbe ediniz. Umulur ki kurtuluşa erersiniz.[1]

Ve yine şöyle buyurmaktadır:

Ey iman edenler! Allah'a samimi olarak tövbe edin. Umulur ki rabbiniz [kötülüklerinizi örter.[2]

Ve yine şöyle buyurmaktadır:

[**Kuşkusuz Allah, tövbe edenleri ve temizlenenleri sever.**[3

:Peygamber efendimiz (Sallellahu Aleyhi ve Alihi) şöyle buyurmuştur

.Tövbe eden kişi, hiç günah işlememiş kişi gibidir

:İmam Bakır (Aleyhisselam şöyle buyurmuştur

Yüce Allah'ın günahkâr kulun tövbe etmesi karşısındaki mutluluğu, gecenin .karanlığında bineğini ve azığını kaybeden sonra da onu bulan kişiden daha çoktur

:Muaviye Bin Veheb, İmam Cafer Sadık'ın (Aleyhisselam) şöyle buyurduğunu nakletmiştir

Kul samimi olarak tövbe ettiği zaman, yüce Allah onu sever ve onu dünyada ve .Ahirette örter

.Nasıl örter? dedim

:Şöyle cevap verdi

Günahlarını yazan iki meleğe onu unutturur. Bedeninin organlarına ve yeryüzüne onun günahlarını gizlemelerini emreder. Dolayısıyla, o öyle bir halde yüce Allah ile [mülakat eder ki, hiçbir şey onun aleyhinde tanıklık etmez.[4

Tövbe Etmenin Çabuk Olmasının Gerekliliği

Kuşkusuz, tövbe etmek, çok çabuk yapılması gereken bir konudur. Çünkü .günahların zararlarının önlenmesi, çabuk yapılması gereken bir fardır

Tövbe etmek ile günah işlenen zamanın arasında fasıla olmaması gerekir. Yani insan günah işlediği an, günahın pisliği kalbinde toplanmadan ve yok edilmesi .olanaksız bir hale gelmeden önce, pişman olmalı ve etkilerini yok etmelidir

:Peygamber efendimiz (Sallellahu Aleyhi ve Alihi) şöyle buyurmuştur

Çabuk tövbe etmeyen ve tövbe etmeyi erteleyen kişi, iki büyük tehlike arasında :kalır

İlk tehlike: Günahın zulmeti kalbinde toplanır. Ve demirin üzerine pas tabakasının .oluştuğu gibi kalbi kaplar. (Sonra) yok edilmesi olanaksızdır

İkinci Tehlike: Ölüm ya da hastalık onu yakalayarak günahın yok olmasıyla meşgul .olmasına fırsat tanımazlar

Tövbe Etmemenin ve Günaha Israr Etmenin Sonuçları

Tövbe etmeyen kimseleri ve "bugün veya yarın tövbe ederim" diyerek tövbe etmeyi

.erteleyen kişileri çok mutsuz bir son beklemektedir

:İmam Sadık'tan (Aleyhisselam) şöyle nakledilmiştir

Babam (İmam Bakır) (Aleyhisselam) şöyle buyurmuştur: Kalp için hiçbir şey günah kadar zararlı değildir. Kalp günah ile birleşince günah işlemeye ısrar eder. Nihayet günah [kalbe galip gelir ve onu tersine çevirir.[5

Yani kalbin yüzünü, yüce Allah'a doğru olan ilk halinden çıkararak durumunu değiştirir. Ve yersel bir yüz alır. Artık hak söz ve öğüt ona etki etmez olur. İşte bu kur-an'ın buyruğuyla küfür, Allah'ın ayetlerini yalanlama ve ilahi hakikatlerle alay :etme ile sonuçlanacak olan yoldur. Şöyle buyurmaktadır

Sonra kötülük edenlerin sonu çok kötü oldu. (kötülük etmelerinden dolayı) Allah'ın [ayetlerini de yalanladılar ve onlarla alay ettiler.[6

:Yine imam Sadık'tan (Aleyhisselam) şöyle nakledilmiştir

Yüce Allah şöyle buyurmuştur: Ne zaman kulum, nefsi isteklerini benim itaatimin üstünde tutarsa, ona vereceğim en küçük ceza, ondan, benden kurtuluş isteme [lezzetini almam olacaktır.[7

:İmam Sadık (Aleyhisselam) başka bir hadiste de şöyle buyurmaktadır

Kuşkusuz, günah işleyen kişi gece namazından mahrum kalır. Kuşkusuz, kötü işin hızı (ilahi bereketleri kesilmesi hususunda) keskin bir bıçağın eti kesme konusundaki [hızından daha çoktur.[8

Şehit Mutahhari, İlahi Adalet kitabında Mevlana'nın şiirlerinden yararlanarak ibadet :etme lezzetinden mahrum olmayı ilahi bir ceza olarak açıklamıştır

Peygamberler kıssasında şöyle nakledilmiştir: Bir adam Şuayb peygambere (Aleyhisselam) şöyle dedi: Ben bunca günah işlememe karşın niçin yüce Allah bana azap etmiyor? Şöyle cevap verildi: Sen azapların en kötüsüne yakalanmışsın. Ancak .bilmiyorsun

Yani sen aksini düşünüyorsun. Eğer yüce Allah seni, azap olduğunu anlayabileceğin yüzeysel bir azaba çarptırmış olsaydı ve sen böyle bir azaba .çarptırılmaya yeteneğin olsaydı, o zaman senin azabın belki azap olmayabilirdi

Hatta rahmet ve lütuf bile sayılabilirdi. Çünkü ara sıra uyanmana neden olacaktı. Ancak şimdi amellerinin gerektirdiği bir azaba müptela olmuşsun ki, yüzde yüz .azaptır

Gerçek musibetler, insanın amellerinin sonuçlarıdır. İşte bu sonuçlar, eserler ve azaplar hakkında kur-an'ı kerim şöyle buyurmaktadır:

[**Biz onlara zulüm etmedik. Ancak onlar kendilerine zulüm ediyorlardı.**[9

Kur-an'ı kerim ve din evliyaları açısından günahın zararları ve tehlikeleri ortaya çıkmıştır. Bundan dolayı, akıllı bir insanın, onun kalp üzerinde gerçekleştirdiği kötü etkileri giderme konusunda gecikmesi doğru değildir. Kuşkusuz bu konuda şüphe etmek de beyinsizlerin ve akılsızların alışkanlıklarındandır. Çünkü günah helak edici bir zehirdir. Ve onun etkilerinin giderilmesinde acele edilmezse kurtuluş yolu kalmayacaktır.

Yoksa ölüm insanı habersiz yakalamıyor mu, insana ansızın gelmiyor mu, fazladan bir nefes çekmesine dahi mühlet veriyor mu? Kur-an şöyle buyurmaktadır:

[**Artık ne bir tavsiye yapabilirler ve ne de ailelerine dönebilirler.**[10

Aynı şekilde peygamber efendimize (Sallellahu Aleyhi ve Alihi) de şöyle buyurmuştur:

Onları hasret gününe karşı uyar. O zaman kendileri gafil bir halde iman etmezlerken iş hükmedilmiş olur. [11]

O zaman şöyle diyecekler:

Keşke biz geri gönderilseydik de rabbimizin ayetlerini yalanlamasaydık ve iman edenlerden olsaydık.[12]

Ancak faydası olmayan pişmanlığın ne yararı var. Arzuları asla gerçekleşmeyecektir.

Sakın bir gün **"Ömrümü bugün yarın demekle çürüttüm."**diye söylemeyelim.

Dolayısıyla, hiçbir zaman tövbe etmeyi unutmayalım. Çünkü tövbe etmek kalplerin cilasıdır. Bütün durumlarda yüce Allah'a tövbe edelim. İster namazda olsun ister ondan sonra okunan dualarda olsun. Hatta uyumadan önce de tövbe ederek uyumaya hazırlanalım. Çünkü bir daha uyanmama olasılığımız vardır.

Peygamber efendimizin (Sallellahu Aleyhi ve Alihi) her gün yetmiş defa **"Esteğfirullah"** söylediği rivayet edilmektedir. Başka bir hadisin bir bölümünde de her oturmalarında yirmi beş defa **"Esteğfirullah"** söylediği nakledilmiştir.[13] Çünkü **"Esteğfirullah"** demek günahkârlara şifa veren bir ilaçtır. Nitekim bir hadiste şöyle nakledilmiştir:

[**Bütün hastalıklar için bir ilaç vardır. Günahların ilacı ise "Esteğfirullah" tır.**[14

İstiğfar ve tövbe etmek için en güzel zaman gece yarısıdır. Gece yarısı bütün kapıların kapalı ancak ilahi rahmet kapılarının kullara açık olduğu bir zamandır.

Yüce Allah mümin kullarının özellikleri hakkında şöyle buyurmaktadır:

Kuşkusuz onlar (sorunlar karşısında, itaat yolunda ve günahı terk etme konusunda) sabredenler, özü sözü doğru olanlar, infak edenler ve seherlerde istiğfar edenlerdir. [15]

Başka bir yerde de şöyle buyurmaktadır:

Geceleri çok az uyurlardı. Seherlerde istiğfar ederlerdi.[16]

Allah Rasulü (Sallellahu Aleyhi ve Alihi) şöyle buyurmaktadır:

Yüce Allah katında hiçbir damla, onun korkusundan dolayı gözden akan gözyaşı ya da onun yolunda akan kandamlasından daha sevimli değildir.

Yüce Allah, kendi korkusundan dolayı ağlayan kullarından şarap ve rahmetiyle doyurmayacağı, onun ağlamasını cennette gülmeye çevirmeyeceği ve yakınlarını rahmeti içine almayacağı hiçbir kul yoktur.

Yakınlarının)Sayıları yirmi bin de olsa. Yüce Allah, kendi korkusundan dolayı gözü) gözyaşı ile dolan insanın bedenini ateşe haram kılacaktır.

Eğer gözyaşı gözünden hareket eder yanağına ulaşırsa asla fakir olmayacaktır. Eğer ümmetimin içinde Allah kullarından bir kul ağlasa; kuşkusuz yüce Allah o ümmeti onun ağlamasından dolayı bağışlar.[17]

Özet olarak her şeyin bir değeri vardır. Ancak Allah korkusundan dolayı ağlamanın sınırlanmış bir değeri yoktur. Bu konuda imam Sadık (Aleyhisselam) şöyle buyurmuştur:

Kıyamet günü şu üç göz dışında bütün gözler ağlar:

—Harama bakmamak için kapanan göz.

—Allah'a itaat etme yolunda uykusuzluk çeken göz.

—Allah korkusundan dolayı gece yarısında ağlayan göz.[18]

Tövbe Etmenin Genel Oluşu

Tövbe etmenin, herkese, bütün durumlarda farz olması genel bir konudur. Bu hüküm "hiçbir kimseden kaldırılmamıştır." şeklinde söylemek de mümkündür.

Kur-an'ı kerim, genel bir hitapla şöyle buyurmaktadır:

[**Allah’a topluca tövbe ediniz.**[19

Çünkü hiçbir kimse uzuvlarının günah işlemesinden uzak değildir. Eğer uzuvları, bazen günah işlemekten uzak kalsa da kalbi günaha müptela olacaktır.

Eğer kalp de uzak kalsa, şeytanın vesvese yoluyla çeşitli hayalleri ilga ederek Allah’ı anmaktan gafil kılmasından yoksun olmayacaktır. Eğer şeytan da ona vesvese veremiyorsa yüce Allah’ı ve onun sıfatlarını tanıma konusundaki eksikliğe ve gaflete müptela olacaktır. Çünkü bu tanıma kendi gücü oranında olacaktır.

Bunların hepsi eksikliktir. Ve nedenleri vardır. Nedenlerin terk edilmeleri ise yalnızca onların aksi olan şeyler ile meşgul olmakla mümkündür. Bir yoldan aksine dönüş ile kast olunan şey; tövbe etmektir.

Çünkü tövbe etmek de dönüştür. İnsanların yalnızca birisini bile eksiklikten yoksun olarak düşünmek olanaksızdır. Sadece eksikliğin miktarında farklılıkları bulunmaktadır. Ancak eksik olmaları konusunda ortaktırlar.

Ancak peygamberlerin ve peygamberlerin vasilerinin günahlarının bizim günahlarımız gibi olmadığı hatırlatılması gereken bir nüktedir. Bununla birlikte onların günahları;

yüce Allah’ı anmaktan anlık olarak gaflet etmek ve mubah amellerle meşgul olmaktır. “Dolayısıyla onların cezası ile bizim cezamız da fark etmektedir. Bizim cezamız cehennem, cennetin haram olması ve yüce Allah’a yakınlaşmanın yasaklanmasıdır. Onların cezası ise ödüllerinin ve mükâfatlarının daha fazla olmasının yasaklanmasıdır. Dolayısıyla bir hadiste şöyle nakledilmiştir:

[**İyilerin iyilikleri, yakınlaştırılanların kötülükleridir.**[20

Yani eğer özel bir grup (iyiler) bir davranış sergilese hayır olarak hesaplanıyor. Ancak başka bir grup (yakınlaştırılanlar) aynı davranışı yapsa günah olarak hesaplanıyor.

Tövbenin Kabul Edilmesinin Şartları

Kur-an’ı kerimden, tövbenin iki şartla kabul olacağı anlaşılmaktadır:

İlki: Günah; inkâr ve isyan etmek nedeniyle değil de, cahillik ve bilgisizlikten dolayı gerçekleşmiş olmalıdır.[21]

İkinci: İnsan, tövbe etmeyi ömrünün sonuna kadar geciktirmemiş, ancak günah

.işledikten sonra pişman olmuş ve hemen tövbe etmiş olmalıdır

:Yüce Allah bu konuda şöyle buyurmaktadır

Allah, yalnızca cahillikle bir kötülük yapıp hemen ardından tövbe edenlerin .tövbesini kabul eder. Allah bilendir, hüküm ve hikmet sahibidir

Kötülük yapıp yapıp da nihayet ölüm kendilerine gelip çatınca "Ben şimdi tövbe ettim." diyenlere ve kâfir olarak ölenlere tövbe yoktur. Onlar için çok acı bir azap [hazırladık.[22

Dolayısıyla, tövbe etmek çabucak yapılması ve ilahi çağrıya olumlu cevap .verilmesi gereken sorumluluklardan birisidir

İman edenlerin kalpleri için, Allah'ın zikrine ve nazil olan hakka karşı saygı [duymaları gereken vakit gelmedi mi?[23

:Yine Kur-an'ı kerim şöyle buyurmaktadır

[Kullarından tövbeyi kabul eden odur.[24

:Yine şöyle buyurmaktadır

[O, günahı bağışlayan ve tövbeyi kabul edendir.[25

:Kâfi kitabında İmam Sadık'tan (Aleyhisselam) şöyle nakledilmiştir

Yüce Allah Âdem'e (Aleyhisselam) şöyle buyurmuştur: Senin için "Ne zaman evlatlarından .biri günah işlerse ve istiğfar ederse onu bağışlayacağım." diye karar kıldım

.Şöyle arz etti: Ya Rabbi! Daha fazla bağışla

.Şöyle buyurdu: Onlar için tövbe kapısını ölüm zamanına kadar açık bıraktım

[Şöyle arz etti: Ya Rabbi! Bu benim için yeterlidir.[26

:İmam Sadık (Aleyhisselam) şöyle buyurmuştur

Nebiyi Ekrem (Sallellahu Aleyhi ve Alihi) şöyle buyurmuştur: Kim ölümünden bir yıl önce tövbe .ederse, yüce Allah onu bağışlar

Sonra şöyle buyurdu: Bir yıl çoktur. Kim ölümünden bir ay önce tövbe ederse, .tövbesi kabul edilir

Sonra şöyle buyurdu: Bir ay çoktur. Kim ölümünden bir Cuma önce tövbe ederse, .tövbesi kabul edilir

Sonra şöyle buyurdu: Bir Cuma çoktur. Kim ölümünden bir gün önce tövbe ederse,

.yüce Allah tövbesini kabul edecektir

Sonra şöyle buyurdu: Bir gün çoktur. Kim ölüm halinin alametlerini görmeden .**önce tövbe ederse, tövbesi kabul edilir**

:Merhum Şeyh Saduk, bu rivayeti şu iki cümle fazlasıyla nakletmiştir

.**Kim ölümünden bir saat önce tövbe ederse, tövbesi kabul edilir**

Sonra şöyle buyurdu: Bir saat çoktur. Kim (mübarek eliyle boğazına işaret ederek) [**canı buraya ulaşınca tövbe ederse, yüce Allah tövbesini kabul edecektir.**[27

Allah'a Dönüş

Ebu Basir, İmam Sadık'ın (Aleyhisselam) dostları arasında tanınmış seçkin kişilerden :birisidir. O şöyle nakletmektedir

Benim, zamanın hilafet sisteminde çalışan, dikkate değer oranda bir serveti bulunan bir komşum vardı. Her zaman içki ve çirkeflik partileri düzenliyordu. .Yanlarına şarkıcı kadınlar çağırıyorlardı. Hepsi şarap içiyorlardı

Dolayısıyla bana da eziyet ediyorlardı. Defalarca onunla sohbet ettim. Bu durumdan şikâyette bulundum. Ancak bu işten vazgeçmedi. Nihayet çok ısrar edince .şöyle dedi: Bak, ben müptela olmuş ve kirlenmişim

Sen ise arınmış ve temiz birisin. Benim olayımı sahibine (İmam Sadık (Aleyhisselam)) anlat. Sizin vasıtanızla yüce Allahın beni kurtaracağını umut ediyorum. Sözleri .kalbimin derinliklerinde etki yapmıştı

İmam Sadık'ın (Aleyhisselam) huzuruna varınca onun durumunu söyledim. İmam (Aleyhisselam) :şöyle buyurdu: **Kufe'ye geri döndüğün zaman ona şöyle söyle**

Cafer Bin Muhammet "Eğer üzerinde olduğun şeyden vazgeçersen biz de cennete gitmen için sana kefil oluruz." diye haber gönderdi. Kufe'ye geri dönünce karşılayanlar arasında onu da gördüm. Evim tenhalaşıncaya kadar onu salmadım. .Sonra ona şöyle dedim. Ben sizin olayınızı İmam Sadık'a (Aleyhisselam) anlattım

İmam (Aleyhisselam) şöyle buyurdu: **Sen vazgeçersen biz de cennete gitmen için sana kefil oluruz.** Ebu Basir şöyle diyor: Ağlamaya başladı ve Allah aşkına İmam Sadık (Aleyhisselam) böyle mi dedi? dedi. İmamın (Aleyhisselam) böyle söylediği konusunda yemin ettim. :Komşu şöyle diyor: Bu kadarı yeterlidir. Ebu Basir şöyle diyor

Sonra yerinden hareket ederek gitti. Birkaç gün böyle geçti. Sonra bana birini

göndererek bütün malını (günahlarını) telafi etmek için harcadığını ve kendisi için hiçbir şey kalmadığını bildirdi.

Öteki dostların da yardımıyla ona yardım etmeye çalıştık. Çok geçmeden bana birini göndererek bir hastalığa yakalandığını haber verdi. Ben de her zaman ona geçmiş olsuna gidiyordum.

Ve tedavi edilmesini istiyordum. Nihayet ölüm haline yakalandı. Ben onun yanında oturuyordum. Bir anlık bir baygınlık geçirdi. Sonra kendine gelerek şöyle dedi: Ey Eba Basir! Sahibin bize olan sözünü yerine getirdi.

Bunu söyledikten sonra canını, canı yaratana teslim etti (rahmetullahi aleyh). Hacca gidince imam Sadık'ın (Aleyhisselam) huzuruna gittim. İmam (Aleyhisselam) beni görünce [şöyle buyurdu: **Ey Eba Basir! Biz, arkadaşına karşı sözümüzü yerine getirdik.**[28]

Çeviri: Mahmut ACAR

Dipnotnalar

Nur: 31 [1]
Tahrim: 8 [2]
Bakara: 222 [3]
Usul-i Kâfi: C.2,S.431 [4]
Usul-i Kâfi: C.2,S.268 [5]
Rum: 10 [6]
Camius Saadat: Mehdi Neraki, C.3,S.48 [7]
Usul-i Kâfi: Kuleyni, C.2,S.272 [8]
Nahl: 118 [9]
Yasin: 50 [10]
Meryem: 39 [11]
Enam: 27 [12]
Camiu Ehadisi Şia: C.14,S.363 [13]
Usul-i Kâfi: C.2,S.439 [14]
Al-i İmran: 17 [15]
Zariyat: 17–18 [16]
Risalei Likaullah: Hacı Mirza Cevat Meliki, S.147 [17]
Usul-i Kâfi: Kuleyni, C.2,S.482,Babül Büka, Hadisi Çaharrom [18]
Nur: 31 [19]
Bihar-ul Envar: C.25,S.205 [20]
Cahillik ile kast olunan şey; ilim karşısında olan cahillik değil, akıl karşısında olan cahilliktir. [21]
Yani falan işin günah olduğunu bilmektedir. Ancak onu yapmaktadır. Böyle kişilerde cahillik ordusu akıl ordusuna galip gelmiş demektir. İşte böyle kişiler bile gerçekten Allah'a yalvarırlarsa ve tövbe ederlerse, yüce Allah onların tövbesini de kabul edecektir.
Nisa: 17–18 [22]
Hadid: 16 [23]
Şura: 25 [24]
Ğafir: 3 [25]
Vesail-uş Şia: Hurr-i Amili, C.18,S.86 [26]

Vesail-uş Şia: Hurr-i Amili, C.18.S.88 [27]
Usul-i Kâfi: C.1,S.472 [28]